

Wiedza uczniów szkół ponadgimnazjalnych na temat profilaktyki AIDS

High school students' knowledge on AIDS prevention

TADEUSZ WOŁOWSKI, ALEKSANDRA KASPEROWICZ

Zakład Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej, Gdański Uniwersytet Medyczny w Gdańsku

Wprowadzenie. Świat od kilkudziesięciu lat stoi wobec problemu epidemiologicznego o ogromnej skali, jakim jest choroba AIDS, wywołana przez HIV. W piśmiennictwie dotyczącym AIDS spotyka się wiele prac z zakresu epidemiologii, patogenez, kliniki. Niewiele z nich natomiast dotyczy wiedzy i postaw wobec tego problemu, szczególnie wśród polskiego społeczeństwa.

Cel pracy. Ustalenie poziomu wiedzy uczniów szkół ponadgimnazjalnych na temat profilaktyki HIV/AIDS.

Materiał i metoda. Badaniem za pomocą sporządzonego kwestionariusza ankiety poddano jesienią 2010 r. grupę 120 uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych powiatu człuchowskiego.

Wyniki i wnioski. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że uczniowie posiadają niewystarczającą wiedzę na temat profilaktyki HIV/AIDS a także na temat samej choroby. Zaledwie 2% respondentów potrafiło poprawnie rozwinąć skróty: HIV oraz AIDS. 57,5% uczniów stwierdziło, że osoba zakażona może zakażać innych do końca życia, ale aż 30% błędnie odpowiedziało, że nie jest to możliwe. Niepokojąco wysoki odsetek ankietowanych (38,33%) stwierdził, że można zakażać się wirusem HIV przez korzystanie z publicznych toalet, zaś ponad 30% badanych uznało, że kaszląc i kichając można zakażać innych wirusem HIV. Badana młodzież jest błędnie przekonana, że prezerwatywy stanowią 100% ochronę przed wirusem HIV.

Słowa kluczowe: HIV, AIDS, profilaktyka, czynniki ryzyka, świadomość zdrowotna

Introduction. For decades the world has been facing a large-scale epidemiological problem which is the AIDS disease caused by HIV. In the literature on AIDS a lot of studies on its epidemiology, pathogenesis and clinic are found. But few of them focus on knowledge and attitudes to the problem, especially among the Polish society.

Aim. To determine the level of knowledge on HIV/AIDS among high school students.

Materials & method. The survey by questionnaire was created in autumn of 2010 among a group of 120 second grade high school students of the Człuchowski region.

Results & conclusions. The results of this study indicate that the subject pupils have insufficient knowledge on HIV/AIDS as well as on the disease itself. Only 2% could correctly expand abbreviations: HIV and AIDS. 57.5% of the students said that an infected person can infect others for life, but as many as 30% incorrectly answered that it was not possible. A disturbingly high proportion of respondents (38.33%) said that was possible to get infected with HIV by using public toilets, and more than 30% of the respondents considered that coughing and sneezing can infect others with HIV. Teenagers are mistakenly convinced that condoms provide a 100% protection against HIV.

Key words: HIV, AIDS, prevention, risk factors, health awareness

© Hygeia Public Health 2012, 47(2): 227-230

www.h-ph.pl

Nadesłano: 24.04.2012

Zakwalifikowano do druku: 19.06.2012

Adres do korespondencji / Address for correspondence

Dr med. Tadeusz Wołowski
Zakład Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej
Gdański Uniwersytet Medyczny
al. Zwycięstwa 42a, 80-210 Gdańsk
tel. 58-349-15-40, e-mail: tedwol@gumed.edu.pl

Wstęp

Świat od kilkudziesięciu lat stoi wobec problemu epidemiologicznego o ogromnej skali, jakim jest choroba AIDS, wywołana przez wirusa HIV. Wirus ten ciągle zbiera obfite żniwo nowych przypadków zachorowań i kolejnych ofiar śmiertelnych. Okazało się, że z jednej strony, mimo wspaniałych osiągnięć medycyny, ludzkość jest bezradna wobec tego patogenu, z drugiej zaś niekontrolowana aktywność samego człowieka jest przyczyną rozszerzania się choroby.

W piśmiennictwie dotyczącym AIDS spotyka się wiele prac z zakresu epidemiologii, patogenez, kliniki. Niewiele z nich natomiast dotyczy wiedzy i postaw wobec tego problemu, szczególnie wśród polskiego społeczeństwa [1].

Cel pracy

Ustalenie poziomu wiedzy uczniów szkół ponadgimnazjalnych na temat profilaktyki HIV/AIDS a także ocena zdolności młodych ludzi do obiektywnego ustosunkowania się do zagrożenia jakim jest HIV/AIDS.

Materiał i metoda

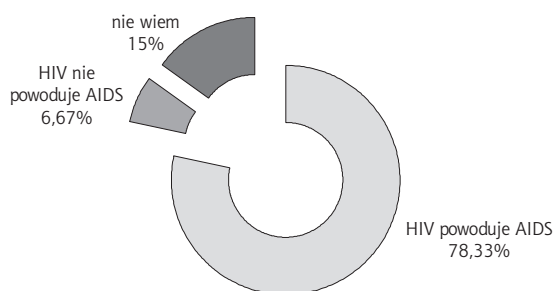
Narzędzie badawcze stanowił kwestionariusz ankiety zawierający 27 pytań z zakresu wiedzy o HIV/AIDS oraz profilaktyki. Pytania miały charakter zarówno zamknięty jak i otwarty. Badania przeprowadzono w okresie od września do października 2010 r. w 5 szkołach ponadgimnazjalnych powiatu człuchowskiego. Były to zarówno placówki publiczne jak i prywatne, licea, technika oraz zasadnicza szkoła zawodowa. Grupę badawczą stanowili uczniowie klas drugich wymienionych szkół. Do badań losowo wybrano uczniów jednej klasy z każdej szkoły. Udział w badaniu był anonimowy. W sumie uczestniczyło w nim 131 osób w wieku 17-18 lat. 11 ankiet zostało odrzuconych ze względu na niekompletne ich wypełnienie.

Wyniki

Jednym z zadań respondentów było rozwinięcie skrótów HIV oraz AIDS. Przeważająca liczba badanych, bo aż 113, nie potrafiło poprawnie rozwinąć żadnego skrótu. Pięć osób dobrze rozwinęło jeden skrót, co stanowi niewiele ponad 4% ankietowanych. Pozostałe 2 osoby poprawnie rozwinęły oba skróty.

Spośród ogółu badanych 70 uczniów zadeklarowało brak zainteresowania problematyką HIV/AIDS. Stanowili oni około 58% respondentów. O zainteresowaniu ww. tematyką zapewniło 38,33% badanych.

Z kolei 78% ankietowanych poprawnie uznało, że wirus HIV powoduje AIDS. Odpowiedzi przeczącej udzieliło 8 osób (6,67%), zaś 15% uczniów nie posiadało wiedzy na ten temat (ryc. 1).

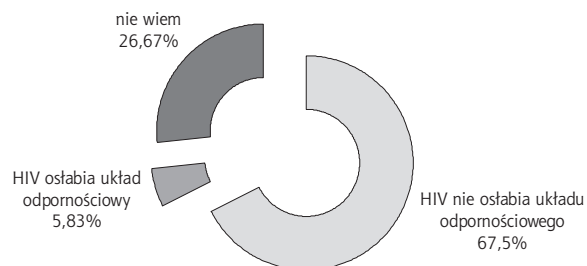

Ryc. 1. Wiedza uczniów na temat etiologii AIDS

Fig. 1. Students' knowledge on AIDS etiology

81 osób miało świadomość, że wirus HIV osłabia układ odpornościowy człowieka. Stanowiły one 67,5% ankietowanych. Niecałe 6% udzieliło błędnej odpowiedzi. Ponad ¼ respondentów nie potrafiła się do tego problemu odnieść (ryc. 2).

Niemal 90% uczniów posiadało wiedzę, że HIV/AIDS nie jest problemem dotyczącym jedynie środowiska homoseksualistów, prostytutek oraz narkomanów. Jest to zadowalający wynik. Zaledwie 8 badanych było przeciwnego zdania.

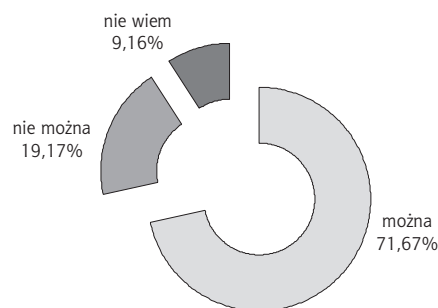

Ryc. 2. Wiedza ankietowanych na temat oddziaływania wirusa HIV na ludzki organizm

Fig. 2. Students' knowledge on the effect of HIV on human organism

W opinii 57,5% badanych, osoba zakażona wirusem HIV zakaża innych do końca życia. Odpowiedzi przeczącej udzieliło 30% ankietowanych. 12,5% uczniów nie wyraziło swojego zdania na ten temat.

Niemal ¼ uczniów uznało, iż można się uchronić przed wirusem HIV, zaś co piąta osoba stwierdziła, że nie jest to możliwe (ryc. 3).

Ryc. 3. Wiedza uczniów na temat możliwości uchronienia się przed zakażeniem HIV

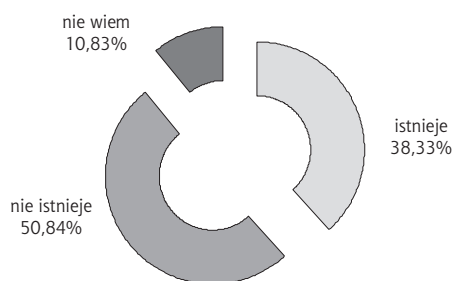
Fig. 3. Students' knowledge on possibilities of protection against HIV infection

Prawie 80% badanych prawidłowo odpowiedziało, że możliwe jest zakażenie się wirusem HIV po jednokrotnym stosunku płciowym z zakażoną osobą. Biorąc pod uwagę wagę problemu jaki stanowią zakażenia HIV, uzyskany wynik jest niesatysfakcjonujący.

Zadowolające wyniki uzyskano pytając, czy częsta zmiana partnerów seksualnych sprzyja zakażeniu się wirusem HIV. Prawie 90% badanych zgodziło się z powyższym stwierdzeniem. Przecząco na pytanie odpowiedziało tylko 8 osób. Pozostałych 5 uczniów nie udzieliło odpowiedzi.

Tylko nieco ponad 50% ankietowanych poprawnie stwierdziło, iż nie jest możliwe zakażenie się wirusem HIV przez korzystanie z publicznych toalet. Aż 38,33% uczniów stwierdziło, iż taka możliwość występuje. Około 10% respondentów nie potrafiło odnieść się do tego zagadnienia (ryc. 4).

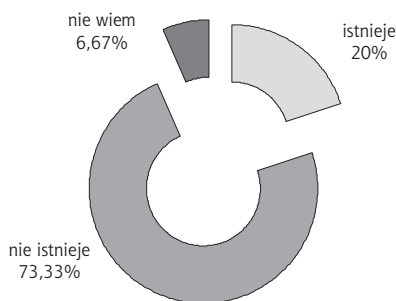
Podobnie, niemal co trzeci uczeń błędnie uznał, że zakażona osoba może zakazić innych kaszląc lub kichając.

Ryc. 4. Ryzyko zakażenia wirusem przez korzystanie z toalet publicznych

Fig. 4. Risk of infection with the virus through use of public toilets

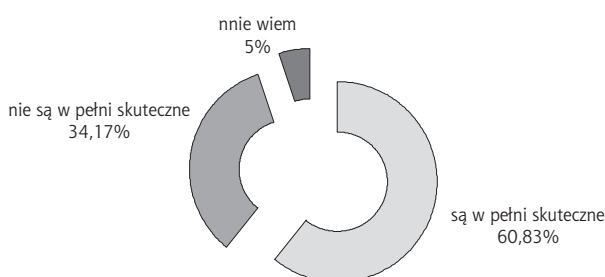
Około 3/4 badanych miało świadomość, iż korzystanie z tych samych przedmiotów codziennego użytku co osoba zakażona nie powoduje zakażenia się wirusem HIV. Zdaniem 20% respondentów jest to możliwe. 8 uczniów nie miało zdania na ten temat (ryc. 5).

Ryc. 5. Ryzyko zakażenia HIV podczas używania tych samych przedmiotów co osoba zakażona

Fig. 5. HIV infection risk during use of the same utensils as the infected person

60% respondentów błędnie założyło, że prezerwatywa stanowi 100% zabezpieczenie przed wirusem HIV. Negatywnej, prawidłowej odpowiedzi udzieliło 41 uczniów (34,17%). 5% uczniów nie odniosło się do tego problemu (ryc. 6).

Ryc. 6. Skuteczność prezerwatyw w ochronie przed HIV

Fig. 6. Efficacy of condoms in HIV protection

Ponad 60% ankietowanych poprawnie odpowiedziało, iż nie ma jeszcze skutecznej szczepionki przeciwko wirusowi HIV. Ponad 30% respondentów nie miało na ten temat wiedzy a pozostałe 7,5% uznało, iż taka szczepionka istnieje.

Dyskusja

W badaniach uczestniczyła młodzież zarówno ze środowisk wiejskich, jak i z niewielkich miast. Kobiety stanowiły ponad 57% badanych. Ponad połowa rodziców respondentów posiadała wykształcenie średnie, około 18% podstawowe a 19,5% – wyższe. Wyniki badań własnych przeprowadzonych wśród uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych powiatu człuchowskiego wykazały, iż posiadają oni niewystarczającą wiedzę na temat profilaktyki HIV/AIDS a także na temat samej choroby. Niecałe 2% respondentów potrafiło poprawnie rozwinąć oba skróty: HIV oraz AIDS, a tylko 4% prawidłowo rozwinęło jeden z nich. O tym, że wirus HIV powoduje chorobę AIDS wiedziało 78% respondentów. 7,5% badanych uznało AIDS za chorobę uleczalną. W badaniach Pytka i Krupniewiczza przeprowadzonych w 2001 roku podobnie odpowiedziało 5,9% badanych, zaś w 2005 roku aż 9% [2].

Jedynie 38% ankietowanych zadeklarowało zainteresowanie problematyką HIV/AIDS. Jest to odsetek porównywalny z wynikami badań Kuśnierek i Zajic, przeprowadzonych w 2006 roku, gdzie 40% badanych uczniów potwierdziło zainteresowanie wyżej wymienioną tematyką [3]. Biorąc pod uwagę, jak istotnym problemem zdrowotnym w skali całego świata staje się AIDS, tak niski stopień zainteresowania młodzieży tą tematyką jest niepokojący.

57,5% uczniów stwierdziło, że osoba zakażona może zakażać innych do końca życia, ale aż 30% błędnie odpowiedziało, że nie jest to możliwe. W badaniach A. Dyk ponad 77% udzieliło poprawnej odpowiedzi na tak samo postawione pytanie [4].

Ponad 70% respondentów odpowiedziało, że możliwe jest uchronienie się przed wirusem HIV. Jest to wynik niższy od uzyskanego w badaniach przeprowadzonych przez Dyk w 2004 r. wśród młodzieży w wieku 15-18 lat. Wykazały one, iż ponad 80% młodych ludzi uważało za możliwe uchronienie się przed wirusem [4].

Około 7% ankietowanych uznało zakażenia wirusem HIV i chorobę AIDS za problemy dotyczące wyłącznie środowisk narkomanów, homoseksualistów i prostytutek. To wynik ponad dwukrotnie wyższy niż uzyskany przez Dyk, gdzie 3% respondentów było podobnego zdania [4]. W badaniach Pytka i Krupniewiczza niewiele, bo 2% badanych odpowiedziało, że AIDS zagraża jedynie narkomanom [2].

Niepokojąco wysoki odsetek ankietowanych (38,33%) stwierdził, że można zakażać się wirusem HIV przez korzystanie z publicznych toalet. Podobnie uznało około 20% młodzieży ankietowanej przez Dyk [4].

Około 90% badanych stwierdziło, że częsta zmiana partnerów seksualnych sprzyja zakażeniom HIV.

Jest to wynik zadowalający. Podobne rezultaty (91,2% w 2001 roku, 97,2% w 2005) uzyskali Pytka i Krupniewicz [2]. Nieco niższy wynik (80%) otrzymała Dyk [4].

Co piąta osoba błędnie stwierdziła, że wspólne używanie przedmiotów codziennego użytku z osobą zakażoną wirusem HIV może spowodować zakażenie osoby zdrowej. W badaniach Pytki i Krupniewicza

podobnej odpowiedzi udzieliło aż 73,5% badanych w 2001 roku i 28,2% w roku 2005 [2].

Ponad 60% badanych miało świadomość, że nie istnieje jeszcze szczepionka przeciwko wirusowi HIV. Twierdzącej – błędnej odpowiedzi udzieliło 7,5% badanych. Jest to wynik porównywalny do uzyskanego przez Pytkę i Krupniewicza, gdzie w 2001 roku 9%, zaś w 2005 już tylko 6,8% badanych stwierdziło, że szczepionka przeciwko wirusowi HIV istnieje [2].

Piśmiennictwo / References

1. Daniluk-Kula B, Gładysz A. Ocena wiedzy i postaw młodzieży szkół podstawowych na temat zakażenia i zapobiegania HIV i AIDS. Wyd Poznańskie, Poznań 1998.
2. Pytka D, Krupniewicz A. Wiedza uczniów szkół średnich na temat HIV, AIDS. Badania porównawcze. Zdr Publ 2006, 116(4): 572-577.
3. Kuśnierek A, Zajic M. Raport z pomiaru poziomu wiedzy i postaw uczniów szkół gimnazjalnych odnośnie HIV/AIDS, Grudzień 2007.
4. Dyk A. Świadomość zagrożeń HIV/AIDS wśród młodzieży. Probl Hig Epidemiol 2008, 89(2): 282-288.